

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ 'ΚΑΡΑΒΟΣΤΑΣΗ' ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ

Εισαγωγή

Εικόνα 1. Άποψη από την περιοχή μελέτης

Η παρούσα μελέτη συντάχθηκε στο πλαίσιο του έργου ανάπλασης τμήματος παραλιακού μετώπου στην περιοχή 'Καραβοστάση' της νήσου Φολεγάνδρου. Στον οικισμό 'Καραβοστάση' θα γίνουν παρεμβάσεις ανάπλασης στο παραλιακό μέτωπο στο χώρο που σήμερα χρησιμοποιείται για την κίνηση και τη στάθμευση των οχημάτων αλλά και την κίνηση των πεζών. Οι χώροι είναι του Δήμου Φολεγάνδρου και de facto καθορισμένοι ως κοινόχρηστοι. Η ευθύνη συντήρησης και λειτουργίας ανήκει στο Δήμο Φολεγάνδρου.

Παρακάτω περιγράφεται η τυπική αρχιτεκτονική τυπολογία των ανοικτών κοινόχρηστων χώρων του οικισμού, η περιοχή παρέμβασης, η υφιστάμενη κατάσταση του χώρου και οι τεχνικές προδιαγραφές.

Θέση – Αρχιτεκτονική του οικισμού Καραβοστάση Φολεγάνδρου

Οικισμός 'Καραβοστάση' Φολεγάνδρου

Η Φολέγανδρος ανήκει στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων, με έκταση 32,38 ΚΜ2, πληθυσμό 787 κατοίκους και τρεις κύριους οικισμούς στη Χώρα, την Απάνω Μεριά και το Καραβοστάση. Η πρόσβαση γίνεται κυρίως μέσω του λιμένα του Πειραιά από τον οποίο απέχει 104 ναυτικά μίλια. Η Φολέγανδρος μαζί με τη Θήρα και την Ανάφη αποτελούν τα νοτιότερα νησιά του συμπλέγματος των Κυκλάδων.

Επειδή η πρόσβαση στο νησί ακτοπλοϊκώς είναι πολύωρη, η Φολέγανδρος αναπτύχθηκε τουριστικά τις τελευταίες δύο δεκαετίες λόγω των ταχύπλων που δρομολογήθηκαν, με συνέπεια να γίνει γνωστή στο ευρύ κοινό και να αγαπηθεί λόγω του παραδοσιακού χαρακτήρα της και της φυσικής ομορφιάς της.

Ο οικισμός 'Καραβοστάση' είναι το επίνειο του κύριου οικισμού της Χώρας και συγχρόνως η μεγαλύτερη παραλία του νησιού. Μαζί με τον οικισμό της Χώρας είναι χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί, με το Καραβοστάση να χαρακτηρίζεται έτσι με Π.Δ. που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 504/Δ/88. Οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης για τη Χώρα και το Καραβοστάση πραγματοποιήθηκαν με Π.Δ. που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 920/Δ/23.10.2002.

Ο οικισμός απέχει από τη Χώρα 3,4 km και αποτελεί τον πλέον πολυσύχναστο παραλιακό οικισμό της νήσου. Αυτό οφείλεται στο μέγεθος του παραλιακού μετώπου αλλά και στην ευκολία πρόσβασης από την Χώρα. Κατά συνέπεια αποτελεί τον κύριο χώρο περιπάτου, κολύμβησης και αναψυχής κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Επισημαίνεται ότι στο προτεινόμενο προς ανάπλαση τμήμα του που είναι καθορισμός των ορίων αιγιαλού και παραλίας δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 702/Δ29.06.205.

Ο άξονας του παραλιακού μετώπου όπου θα γίνουν οι εργασίες ανάπλασης βρίσκεται στα δυτικά του οικισμού, μεταξύ των οδών επαρχιακού και δημοτικού οδικού δικτύου.

Εικόνα 2. Θέση της υπό διαμόρφωση περιοχής στον οικισμό

Η αρχιτεκτονική των ανοικτών χώρων – Η σχέση με τη θάλασσα

Τα κτίρια της περιοχής μελέτης, φέρουν στοιχεία της κυκλαδίτικης αρχιτεκτονικής και εμφανίζουν ομοιομορφία όπως ορίζεται από το ΦΕΚ 8137/23.10.2002 περί χαρακτηρισμού του οικισμού ως παραδοσιακό. Ο οικισμός αναπτύσσεται πέριξ του κόλπου, από το λιμάνι στα βορειοανατολικά, στην επαρχιακή οδό στα βόρεια και την δημοτική οδό στα νότια. Στους ανοικτούς κοινόχρηστους χώρους στον οικισμό περιλαμβάνονται αφενός η παραλία με τα αλμυρίκια που προσφέρουν φυσικό σκιασμό και δροσισμό και αφετέρου οι οδοί κίνησης με τις περιοχές πρασίνου κατά μήκος αυτών.

Παράλληλα με την ακτογραμμή αναπτύσσεται οδός κίνησης οχημάτων και πεζών, με δυο διακλαδώσεις επί αυτής, την επαρχιακή και δημοτική οδό που συνδέουν τον οικισμό 'Καραβοστάση' με τον οικισμό της Χώρας. Στο μεγαλύτερο μήκος, αυτού του άξονα υπάρχει άμεση επαφή με την παραλία ενώ από το σημείο έναρξης της επαρχιακής οδού και προς τη δημοτική οδό κίνησης, ο άξονας αυτός ξετυλίγεται στην πίσω όψη κτιρίων. Στενά ανοίγματα, προσβάσεις στο μέτωπο των κτιρίων αυτών, συνδέουν την οδό κίνησης με την παραλία. Στο παραλιακό μέτωπο αναπτύσσονται επιχειρήσεις εστίασης, καφέ, μπαρ, εστιατόρια και ξενοδοχεία. Στο μεγαλύτερο μήκος των οδών κίνησης στον οικισμό δεν υπάρχει σαφής οριοθέτηση για πεζούς και οχήματα, ενώ όπου αυτό συμβαίνει η αντιμετώπιση είναι αποσπασματική.

Στην τωρινή συνθήκη, στο παραλιακό αυτό μέτωπο παρατηρείται έλλειψη λειτουργικής και ασφαλούς μετακίνησης κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, όταν και η κίνηση αυξάνεται, ενώ, δεν προβλέπονται σχεδιαστικές πρακτικές για την εξυπηρέτηση ΑμεΑ και τυφλών σε λειτουργικά σημεία. Ως προς την αισθητική ομοιογένεια του παραδοσιακού οικισμού, παρατηρείται αποσπασματική αντιμετώπιση στα κτίρια και στους κοινόχρηστους χώρους. Το κύριο υλικό κατασκευής των οδών κίνησης είναι το σκυρόδεμα, με σημεία σε αυτό να εμφανίζονται κατεστραμμένα.

Στους κοινόχρηστους χώρους παρατηρούνται πέτρινα πεζούλια τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως χώροι ανάπαυσης. Ωστόσο τα περισσότερα βρίσκονται σε χρόνια εγκατάλειψη και διάβρωση, με αποτέλεσμα τη μη λειτουργική αξιοποίηση τους. Ακόμα η περιοχή όπου υπάρχει επαρκής χώρος στερείτε χώρων ανάπαυσης και αναψυχής.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, χρειάζονται παρεμβάσεις λειτουργικής αναβάθμισης καθώς και αισθητικές παρεμβάσεις για την ανάδειξη του παραδοσιακού χαρακτήρα και του φυσικού κάλλους της περιοχής.

Νέα διαμόρφωση του παραλιακού μετώπου

Ως περιοχή παρέμβασης ορίζεται ο παραλιακός άξονας κίνησης, από το σημείο έναρξης της επαρχιακής οδού στα βορειοδυτικά, μέχρι το σημείο έναρξης της δημοτικής οδού στα νότια. Για την λειτουργικότερη κίνηση των πεζών στην περιοχή μελέτης προτείνεται η διακοπή κίνησης οχημάτων. Η κυκλοφοριακή αυτή ρύθμιση είναι εφικτή, χωρίς να δημιουργείται κυκλοφοριακό πρόβλημα ή να απομονώνονται περιοχές εξυπηρέτησης, λόγω της ύπαρξης αυτών των δύο διακλαδώσεων (επαρχιακή και δημοτική οδός) σύνδεσης του οικισμού με τη χώρα.

Με σκοπό την αισθητική, λειτουργική και περιβαλλοντική αναβάθμιση του οικισμού και τη δημιουργία μιας ενιαίας αντιληπτικής ενότητας με τον παραδοσιακό του χαρακτήρα, στην υπό διαμόρφωση περιοχή επιλέγεται ως ενιαία χειρονομία τόσο στον δρόμο κίνησης των οχημάτων αλλά και στα πεζοδρόμια η πλακόστρωση με χονδρόπλακες. Αυτός ο χειρισμός πέραν της εξυπηρέτησης κατοίκων και επισκεπτών θα βοηθήσει στην ενίσχυση της κυκλαδίτικης αισθητικής και ατμόσφαιρας στον οικισμό.

Περιγραφή υφιστάμενης κατάστασης του χώρου επέμβασης

Το παραλιακό μέτωπο παρουσιάζει εικόνα χρόνιας εγκατάλειψης. Το οδόστρωμα αποτελείται από κακής ποιότητας σκυρόδεμα και οριοθετείται από την παραλία είτε με τα κτίρια του οικισμού είτε με χαμηλού ύψους λίθινα πεζούλια. Σε σημεία είναι κατακερματισμένο και κατεστραμμένο από την κακή ποιότητα του σκυροδέματος και από την κακή αποκατάσταση των υπόγειων δικτύων αποχέτευσης και ύδρευσης.

Το αποχετευτικό δίκτυο και δίκτυο ύδρευσης έχουν κατασκευαστεί παλαιότερα και το ηλεκτρικό δίκτυο των οικιακών παροχών είναι υπέργειο. Ο φωτισμός του χώρου γίνεται μέσω του δημοτικού φωτισμού από τις υφιστάμενες κολώνες διανομής του δικτύου.

Στο τμήμα από την είσοδο από τον επαρχιακό προς την παραλία και για μήκος 50 περίπου μέτρων υπάρχει κατά μήκος των οικιών μικρό πεζοδρόμιο πλάτους 75 περίπου εκ. Μικρό τμήμα του πεζοδρομίου αυτού είναι επιστρωμένο με φυσικές πλάκες Καρύστου, οι οποίες συνάδουν με τις ντόπιες.

Μικρό πεζοδρόμιο υπάρχει επίσης στο τελευταίο τμήμα του πεζοδρόμου με μήκος 47,50M και μέσο πλάτος 70 περίπου εκ. Τμήμα του πεζοδρομίου με μήκος 22,00M είναι από σκυρόδεμα και το υπόλοιπο είναι επιστρωμένο με ντόπιες φυσικές σχιστόπλακες.

Επαγωγικά, τα θέματα προς επίλυση στην περιοχή μελέτης είναι τα παρακάτω:

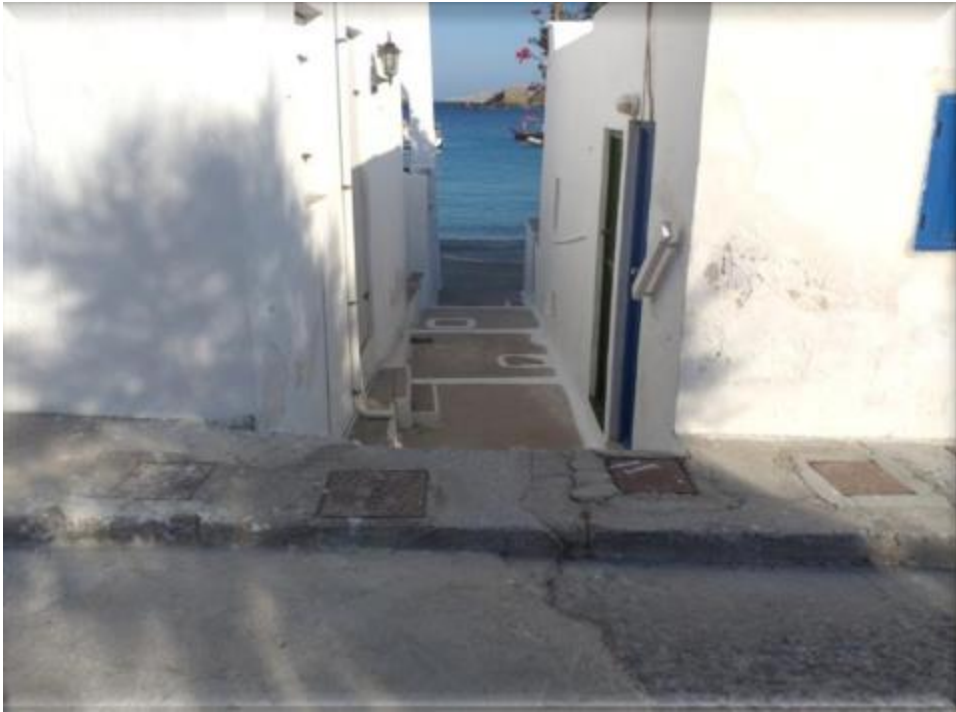
- Έλλειψη ανάδειξης παραδοσιακού κυκλαδίτικου χαρακτήρα
- Έλλειψη σημείων στάσης και θέασης
- Έλλειψη σχεδιασμού πρόσβασης ΑΜΕΑ και τυφλών σε λειτουργικά σημεία
- Υποβαθμισμένη εικόνα οδοστρώματος και πεζοδρομίων
- Αποσπασματική αντιμετώπιση ζώνης κίνησης πεζών
- Υποβαθμισμένη εικόνα φυτεύσεων και ανεπαρκείς για σκίαση και δροσισμό
- Έλλειψη επαρκούς φωτισμού, μη κατάλληλη θερμοκρασία και ομοιομορφία

Εικόνα 1. Άποψη εισόδου από επαρχιακή οδό

Εικόνα 2. Άποψη κατάστασης οδοστρώματος

Εικόνα 3. Άποψη πεζοδρομίου και πρόσβασης

Εικόνα 4. Άποψη προς τον επαρχιακό δρόμο

Εικόνα 5. Άποψη υφιστάμενης κατάστασης, σημείο στένωσης

Εικόνα 6. Άποψη πρόσβασης σε παραλία, σημείο με ευρύ πλάτος πεζοδρομίου

Εικόνα 7. Άποψη παραλιακού μετώπου, προς δημοτική οδό

Εικόνα 8. Άποψη παραλιακού τμήματος, υποβαθμισμένη κατάσταση οδοστρώματος

Εικόνα 9. Αποψη παραλιακού τμήματος

Εικόνα 10. Κατεστραμμένο οδόστρωμα.

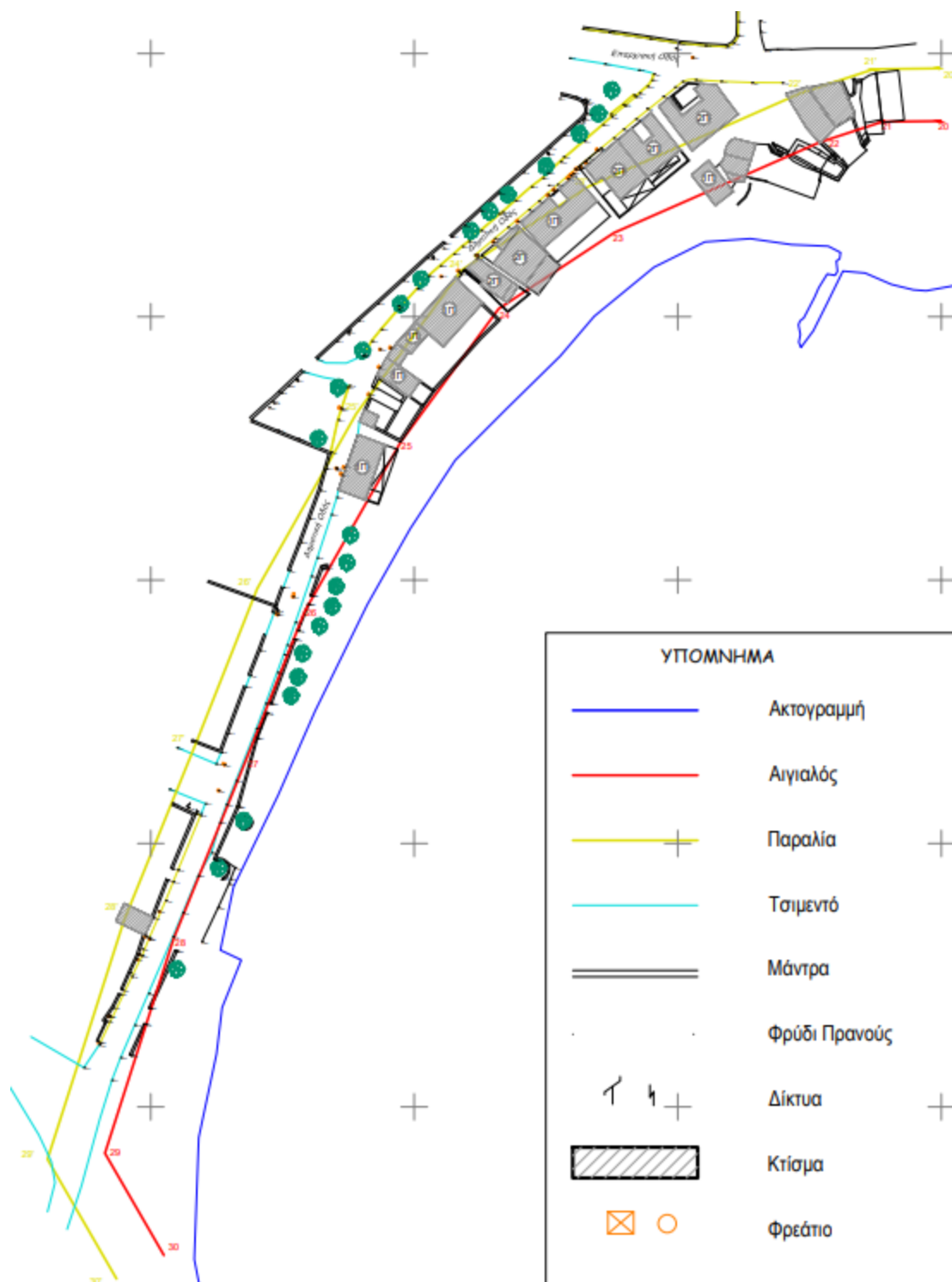
Εικόνα 11. Άποψη πρόσβασης προς την αντίθετη πλευρά

Εικόνα 12. Άποψη πρόσβασης προς την αντίθετη πλευρά, προς τα παραθαλάσσια κτίρια

Εικόνα 13. Άποψη υπόλοιπου παραλιακού τμήματος.

Εικόνα 14. Τοπογραφικό διάγραμμα, υφιστάμενη κατάσταση

Περιγραφή παρεμβάσεων

Κεντρική ιδέα

Πρόθεση του σχεδιασμού είναι η αισθητική, λειτουργική και περιβαλλοντική αναβάθμιση του χώρου, ώστε η οδός κίνησης να γίνει περισσότερο προσβάσιμη από τους πεζούς και αισθητικά αρτιότερη όπως συνάδει με το παραδοσιακό χαρακτήρα. Όντας ένας άξονας εντός του οικισμού η αναβάθμιση του θα συμβάλλει αφενός στην οικονομική ανάπτυξη του και αφετέρου στην κοινωνική εξυπηρέτηση.

Η μελέτη έχει προσαρμοστεί στην Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΝ/ΔΕΣΕΔΠ/65826/ /699 περί 'Τεχνικών οδηγιών προσαρμογής υφιστάμενων κτιρίων και υποδομών για την προσβασιμότητα αυτών σε άτομα με αναπηρία και εμποδιζόμενα άτομα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία' όπως αυτή δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ β/2998/20.07.2020. Σύμφωνα με αυτό έχουν συμπεριληφθεί όλες οι προβλεπόμενες προσαρμογές ώστε να διευκολύνεται η προσβασιμότητα στα εμποδιζόμενα άτομα και άτομα με αναπηρία.

Η μελέτη έχει ακόμα προσαρμοστεί στο ΦΕΚ 8137/23.10.2002, άρθρο 3 παρ. 2, όπου και αναφέρονται περιορισμοί και συστάσεις επί των επιστρώσεων σε δρόμους, πλατείες και σκαλοπάτια για τον παραδοσιακό οικισμό. Σύμφωνα με αυτό στις πλακοστρώσεις που γίνονται σε δημόσιους χώρους επιτρέπεται να επαναλαμβάνεται, κατά το δυνατόν ο χαρακτήρας της πλακόστρωσης όπως επικρατεί στον οικισμό. Τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν είναι φυσικές πλάκες ακανόνιστου σχήματος για την επιστροφή τόσο του πεζοδρομίου όσο και της οδού εξυπηρέτησης οχημάτων των κατοίκων με οικίες επί της οδού καθώς και οχημάτων ανάγκης (πυροσβεστικό, ασθενοφόρο κλπ.).

Ο σχεδιασμός ακολούθησε τις εξής βασικές παραδοχές ώστε συγχρόνως να εξυπηρετούνται τα θέματα ασφάλειας στην κυκλοφορία πεζών και εποχούμενων, η δυνατότητα προσβασιμότητας σε οχήματα έκτακτης ανάγκης (πυροσβεστικό, ασθενοφόρο, η δυνατότητα πρόσβασης των οχημάτων των περίοικων καθώς και των εμποδιζόμενων και ατόμων ΑμεΑ και τυφλών. Κατά συνέπεια τα απαιτούμενα ελάχιστα πλάτη για τις ανωτέρω χρήσεις ορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία ως εξής:

- Το ελάχιστο απαιτούμενο πλάτος διαδρόμου πρόσβασης για την ασφαλή διέλευση οχήματος σε μονόδρομο, σύμφωνα με τη νομοθεσία είναι 3,50Μ.
- Το ελάχιστο απαιτούμενο πλάτος για την κυκλοφορία σε πεζοδρόμιο είναι 1,50Μ εξαιρούμενου του αστικού εξοπλισμού για τον οποίο απαιτούνται επιπλέον 60εκ.

Βασικοί άξονες του σχεδιασμού είναι οι εξής:

- Η οργάνωση του χώρου ώστε ο πεζός να κινείται απρόσκοπτα στην οδό.
- Η αισθητική ενοποίηση του άξονα με τον οικισμό σύμφωνα με τον παραδοσιακό του χαρακτήρα.
- Ο σχεδιασμός για την εξυπηρέτηση ΑμεΑ και τυφλών ατόμων.
- Η δημιουργία σημείων στάσης με πρόβλεψη επαρκούς σκιασμού με τη χρήση ενδημικών φυτών.
- Η προσθήκη φωτιστικών σωμάτων οδού.

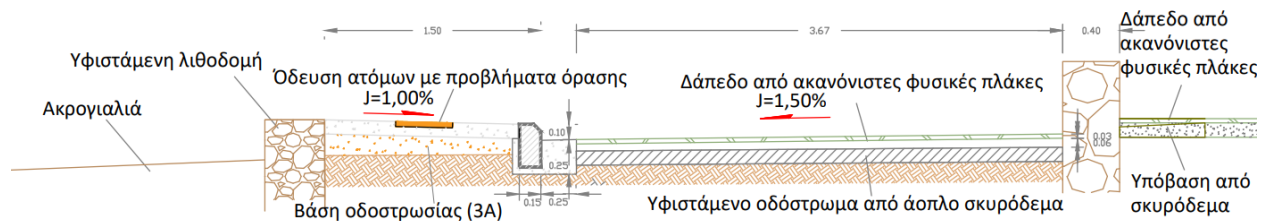
Οικοδομικές εργασίες – Παρεμβάσεις

Στο οδικό άξονα θα γίνουν εργασίες αισθητικής και λειτουργικής βελτίωσης σύμφωνα με τους βασικούς άξονες σχεδιασμού. Σύμφωνα με τις παραπάνω επιδιώξεις η αρχιτεκτονική πρόταση και οι οικοδομικές εργασίες διαμορφώνονται ως εξής:

- Για τη διευκόλυνση της κίνησης των πεζών προβλέπεται η δημιουργία πεζοδρομίου με επαρκές πλάτος. Το πεζοδρόμιο διαχωρίζεται από το υπόλοιπο διαμορφούμενο τμήμα του παραλιακού

μετώπου με κράσπεδο το οποίο τοποθετείται κατά 10 εκ. ψηλότερα από τη στάθμη του οδοστρώματος. Το επίπεδο κίνησης των οχημάτων, σε περίπτωση ανάγκης ή των οχημάτων των κατοίκων της οδού, διαφοροποιείται μέσω αλλαγή επιπέδου από το χώρο αποκλειστικής κίνησης πεζών. Στο τμήμα συνολικού μήκους 7,00 περίπου μέτρων, όπου το συνολικό διαθέσιμο πλάτος κυμαίνεται μεταξύ 3,30 και 3,70M το πεζοδρόμιο κατασκευάζεται στην ίδια στάθμη με το οδοστρώμα σε συνολικό μήκος περίπου 15,00M. Στο πεζοδρόμιο προβλέπονται υποβάσεις για την πρόσβαση των πεζών στην παραλία. Η απορροή των ομβρίων υδάτων γίνεται με φυσικό τρόπο μέσω κλίσεων και υψομετρικών διαφορών.

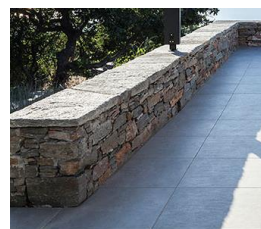
- Το σύνολο του χώρου που αποδίδεται στους κατοίκους και επισκέπτες προβλέπεται να επιστρωθεί με φυσικές χονδρόπλακες. Με αυτό τον τρόπο τονίζεται η χρήση του κοινόχρηστου χώρου ενώ συνολικά ο χώρος ενοποιείται οπτικά.
- Έχουν προβλεφθεί εργασίες εξυπηρέτησης εμποδιζόμενων ατόμων και ατόμων ΑΜΕΑ, όπως πρόσβαση στο παραλιακό μέτωπο διαμέσου ραμπών και κατασκευή όδευσης ατόμων με προβλήματα όρασης με την τοποθέτηση κατάλληλων πλακών κατά μήκος του πεζοδρομίου.
- Στο σημείο όπου το πεζοδρόμιο αποκτά πιο μεγάλο πλάτος κατασκευάζεται ακόμα πεζούλι οριοθέτησης με την παραλία. Το νέο αυτό πεζούλι μαζί με τα υφιστάμενα στην περιοχή θα χρησιμοποιηθούν ακόμα ως σημεία στάσης και θέασης.
- Θα γίνουν ακόμα εργασίες ενίσχυσης του πρασίνου με τη φύτευση δέντρων και θάμνων και την κατασκευή αυτόματου ποτίσματος. Τα φυτά που θα επιλεγούν θα είναι ενδημικά κατάλληλα για παραθαλάσσιο περιβάλλον.
- Θα τοποθετηθούν ιστοί φωτισμού, παραδοσιακού τύπου από υλικό FRP, κατάλληλο για αντοχή σε παραθαλάσσιο περιβάλλον, και σε αυτούς θα προσαρμοστούν φωτιστικά σώματα τεχνολογίας διόδων φωτοεκπομπής (led).

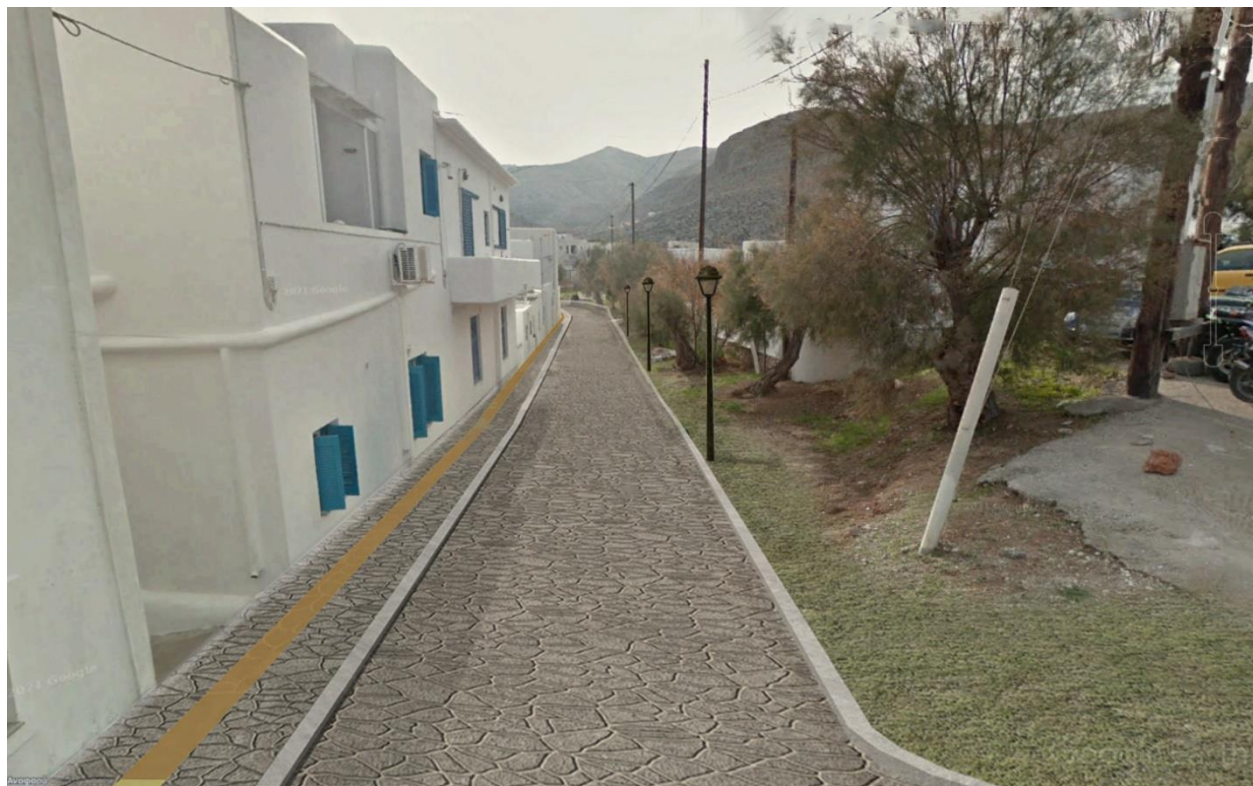
Εικόνα 16. Κατά πλάτος τομήs προτεινόμενων εργασιών

Υλικά κατασκευής

Υλικά δαπέδων
Πλακόστρωση με ακανόνιστες πλάκες
Κράσπεδο σκυροδέματος
Υλικά αστικού εξοπλισμού
Τοπική πέτρα για τα πεζούλια
Μεσαίοι φωτιστικοί ιστοί
Φυτεύσεις
Δέντρα μεσαίου μεγέθους και θαμνώδη ενδημικά
Εξοπλισμός για αυτόματο πότισμα

Απεικόνιση αρχιτεκτονικής πρότασης

Εικόνα 17.. Υφιστάμενη κατάσταση και απεικόνιση πρότασης